Ombudsman informoval vládu o dalším neregistrovaném domově pro seniory

14.12.2022 - | Veřejný ochránce práv

Spolek seniorů Mladé Buky podle zjištění ombudsmana provozuje v Domě Sluníčko v Krkonoších pobytovou sociální službu, která odpovídá sociální službě domova pro seniory. Spolek přitom nemá oprávnění k poskytování sociálních či zdravotních služeb. Formálně se jedná pouze o spolek, jehož členy jsou právě ubytovaní senioři.

„Registrace je garancí toho, že zařízení poskytuje služby klientům prostřednictvím kvalifikovaného personálu a s odpovídajícím zázemím,“ zdůraznil ve zprávě vládě ombudsman Stanislav Křeček.

Pověření pracovníci Kanceláře ombudsmana spolu se zdravotní sestrou - konzultantkou České alzheimerovské společnosti - navštívili domov v Mladých Bucích na konci října 2021. Během jejich návštěvy žilo v zařízení 25 lidí, převážně seniorů. Většina obyvatel měla kvůli svému věku nebo zdravotnímu stavu (zejména syndromu demence) sníženou soběstačnost, byli tak odkázáni na pravidelnou pomoc okolí.

Kromě bydlení zajišťoval Spolek seniorům také společnou stravu. Samotná péče o klienty v době návštěvy zahrnovala mimo jiné i pomoc při úkonech osobní hygieny, včetně výměny inkontinenčních pomůcek, oblékání, podávání léků, polohování nebo dopomoc při pohybu či u jídla. Spolek klientům také organizoval různé společenské aktivity a pomáhal jim s vyřizováním jejich záležitostí.

Péči o seniory zajišťoval Spolek prostřednictvím asistentů sociální péče, se kterými měli klienti uzavřené smlouvy o poskytnutí pomoci. Zákon o sociálních službách ovšem u asistentů sociální péče počítá s jejich využitím pro poskytování pomoci a péče v přirozeném sociálním prostředí klienta, typicky u něj doma. Asistenti nemohou nahrazovat personál v pobytovém zařízení sociálních služeb. Nejedná se o pečující profesionály. Na rozdíl od pracovníků v sociálních službách a sociálních nebo zdravotnických pracovníků, kteří vykonávají odborné činnosti v registrovaných domovech pro seniory, nemusí mít asistenti odborné vzdělání (kvalifikační kurz) ani dokončené základní vzdělání.

„Neodborná péče může mít za následek například předčasnou ztrátu samostatnosti či schopností a dovedností, které by u klienta při správné podpoře mohly být zachovány či dokonce posíleny,“ vysvětlil ombudsman ve zprávě rizika neodborné péče.

Kromě kvality péče je v neregistrovaných zařízeních ohrožena i majetková situace klientů. Na úhrady v registrovaných zařízeních se vztahují určitá pravidla. Například klientům po zaplacení za ubytování a stravu musí zůstat alespoň 15 % jejich příjmu a úhrada za péči může být maximálně ve výši přiznaného příspěvku na péči. Pro neregistrovaná zařízení ale žádná pravidla neplatí, ta stanovují zařízení sama.

Navíc tím, že neregistrovaná zařízení stojí mimo systém, stojí i mimo působnost Inspekce sociálních služeb Ministerstva práce a sociálních věcí. Není subjekt, který by v těchto zařízeních mohl provádět kontrolu kvality poskytované péče, zařízení tak nic nenutí k dodržování standardů kvality sociálních služeb a klienti nemají možnost domoci se nápravy nežádoucího stavu.

Prezident Spolku seniorů Mladé Buky Luboš Valenta v reakci na zprávu ze systematické návštěvy veřejného ochránce práv přislíbil přijetí některých doporučení ze zprávy. Opakovaně však popírá, že poskytuje pobytovou sociální službu, a odmítá ji řádně registrovat.

Ke stejnému závěru jako ombudsman přitom dospěl už před čtyřmi lety po své kontrole také Krajský úřad Královéhradeckého kraje, ten v roce 2018 rozhodl, že se Spolek dopustil přestupku neoprávněného poskytování sociální služby. Názor krajského úřadu postupně potvrdily jak Ministerstvo práce a sociálních věcí, tak Krajský soud v Hradci Králové. V současné chvíli řeší spor Nejvyšší správní soud.

Veřejný ochránce práv na případy neregistrovaných zařízení upozorňuje opakovaně. Vloni šlo například o spolek provozující domov na jihu Moravy. Už roce 2015 také vznikla souhrnná zpráva o ubytovacích zařízeních poskytujících péči bez oprávnění.

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_informoval_vladu_o_dalsim_neregistrovanem_domove_pro_seniory